

La grandària i el relatiu endarreriment de Polònia han plantejat moltes dificultats a l'accés del país a la UE

Polònia, el gegant del grup

Amb 38 milions d'habitants i una superfície equivalent a la d'Itàlia, Polònia és el país candidat més important del grup després de Turquia. La consciència nacional polonesa està fortament impregnada per la desaparició de l'estat polonès entre finals del segle XVIII i 1918 com a conseqüència del repartiment que en feren Prússia, l'Imperi austrohongarès i Rússia. Malgrat la recuperació de la independència el 1918, encara es pot discernir la diferència entre les antigues àrees d'influència de cada potència.

Polònia fou sempre un país díscol en el bloc soviètic. Les autoritats comunistes poloneses no pogueren imposar la nacionalització de les terres agràries i hagueren de reprimir les revoltes anticomunistes de 1956, 1970 i 1980. La lluita dels obrers polonesos sota la bandera del sindicat independent Solidaritat, els anys 1980 i 1981, féu trontollar el règim

comunista, que hagué de recórrer a la repressió, la llei d'excepció i l'amenaça d'una invasió soviètica.

El mateix Partit Comunista acabà acceptant la democratització i va anar cedint progressivament el poder de manera pacífica al llarg dels anys 1988 i 1989 mitjançant un procés de negociació política. La integració a les organitzacions occidentals es convertí immediatament en una prioritat nacional i és una de les poques qüestions sobre les quals existeix un ampli consens entre quasi totes les forces polítiques del país. El desembre de 1991 Polònia signà un acord d'associació amb la UE i sol·licità formalment l'adhesió l'abril de 1994.

Les negociacions entre Brussel·les i Varsòvia s'iniciaren el març de 1998 i no han finalitzat fins a la cimera de Copenhaguen del desembre del 2002. Han resultat molt espinoses arran de les exigències plantejades per Varsòvia i el volum de l'agricultura del país. El 20% de la població laboral polonesa està ocupada en un sector agrícola força endarrerit que tem la competència dels productes subvencionats de la UE. La presència del Partit Camperol en la coalició governant i de les protestes i bloquejos dels partits radicals (Lliga de Defensa del populista Lepper) s'han traduït en una defensa a ultrança del sector agrícola per part dels negociadors polonesos a Brussel·les. Tot i que, finalment, no pogueren obtenir un augment del nivell de subsidis que rebran els

pagesos polonesos el 2004 (un 25% del dels seus homòlegs dels quinze), arrancaren un increment en el paquet d'ajuda que destinarà Brussel·les a la millora de les administracions, la formació dels funcionaris i la modernització dels controls fronterers als països candidats. La forta pressió exercida per la delegació polonesa a la cimera de Copenhaguen del desembre aconseguí que la UE apugés en 1.000 milions d'euros la quantitat que atorgarà als països candidats en el període 2004-2006 (un total de més de 40.000 milions d'euros).

Després de créixer fortament a partir del 1993, l'economia polonesa es va estancar a partir del 1998, arran de la crisi russa i posteriorment la desacceleració internacional. L'atur ultrapassa la taxa del 18% i la reconversió del sector siderometal·lúrgic, del carbó, la construcció naval i del tèxtil colpeja durament les regions industrials del nord i del sud-oest del país. Tanmateix, la liberalització i privatització promogudes pels primers governs postcomunistes han donat també fruits. L'afluència de capital estranger ha estat molt important, especialment en el sector

La lluita dels treballadors polonesos sota la bandera del sindicat independent Solidaritat féu trontollar el règim comunista entre el 1980 i el 1981.

Malgrat que és un dels països més industrialitzats del grup, Txèquia encara té assignatures pendents

Txèquia, divorci i transició de vellut

Gdansk, una de les principals ciutats de Polònia, s'ha vist afavorida per la renovació industrial, gràcies a la instal·lació recent d'importants multinacionals.

de l'automòbil i el financer. Destacades multinacionals, com ara Fiat, Hyundai o ABN-Amro, aposten pel mercat polonès i han permès modernitzar les principals ciutats del país (Varsòvia, Cracòvia, Poznan, Gdansk) i les seves regions d'influència, on ha sorgit una classe mitjana empenedora i abunden les possibilitats laborals. Aquesta situació contrasta amb la de les regions rurals de l'est del país, on l'atur i l'emigració són elevats i la inversió escassa. Les petites explotacions agrícoles hauran d'agrupar-se per tal de sobreviure en el mercat europeu.

Els governs postcomunistes s'han esforçat per millorar les sempre difícils relacions de Polònia amb els estats veïns. L'hàbil president, Aleksander Kwasniewski, ha assolit un bon nivell de cooperació amb Alemanya, Rússia i Ucraïna i s'ha convertit en un dels més fidels aliats dels Estats Units després d'ingressar a l'OTAN el 1999. Però Polònia haurà de vigilar una de les fronteres externes més llargues de la UE, una tasca complicada per la inestabilitat

política i econòmica de Bielorrússia i Ucraïna. La instauració de controls en les fronteres de Polònia amb aquests països no resultarà fàcil, perquè molts dels seus ciutadans s'aprofitaven de la relativa prosperitat del mercat polonès. El president de Bielorrússia, Aleksànder Lukaixenko, ha amenaçat de deixar de vigilar la seva frontera i permetre l'emigració de milers de ciutadans si la UE no li proporciona ajuda financera. D'altra banda, el contenciós de la UE amb Rússia per l'enclavament de Kaliningrad —que afecta tant Polònia com Lituània— ha entrat en una via de solució.

Amb un PIB per capita de 9.200 euros, Polònia no és pas dels països més rics del grup. Necessita infraestructures de transport i d'energia i modernitzar la seva agricultura i indústria. Compta, però, amb els avantatges de tenir un important mercat intern, i la seva situació geogràfica li permet fer de pont entre l'Europa central i Rússia, i gaudeix del suport d'influents comunitats poloneses a Europa occidental i els Estats Units. □

La República Txeca fou durant bona part dels anys noranta la nineta dels ulls dels banquers i economistes occidentals que assessoraren els governs postcomunistes en la seva transició a l'economia de mercat. L'aparent miracle txec va començar amb "la revolució de vellut" de novembre del 1989, quan un moviment popular ocupà els carrers de Praga i forçà la dimissió del darrer Govern comunista. Vaclav Havel, un dels herois de la dissidència i de la revolució, es convertí en president del país: primer, de Txecoslovàquia, i amb la dissolució de la federació

passà a presidir la República Txeca. Els primers governs postcomunistes txecs promogueren un agressiu programa de liberalització econòmica. La República Txeca s'obrí al comerç i a les inversions estrangeres i aviat desembarcaren els capitals i turistes occidentals. Moltes empreses alemanyes —com Volkswagen, que adquirí Skoda— s'instal·laren a Txèquia aprofitant la seva proximitat geogràfica, costos laborals baixos i mà d'obra qualificada.

Tanmateix, la privatització de les grans empreses mitjançant el sistema de cupons resultà un fracàs. La població vengué els seus cupons —que haurien pogut intercanviar per accions de les empreses privatitzades